BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC VINH

CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM
Độc lập - Tự do - Hạnh phúc

TRÍCH YẾU LUẬN ÁN TIẾN SĨ

1. Tóm tắt mở đầu

Tên đề tài luận án**:** "***Cặp thoại hỏi - trả lời, cầu khiến - hồi đáp trong kịch Lưu Quang Vũ".***

Chuyên ngành: Lý luận Ngôn ngữ Mã số: 62.22.01.01

Họ và tên nghiên cứu sinh: Đàm Thị Ngọc Ngà

Người hướng dẫn khoa học: GS.TS. Đỗ Thị Kim Liên

Cơ sở đào tạo: Trường Đại học Vinh

2. Nội dung bản trích yếu

2.1. Đối tượng và mục đích nghiên cứu của luận án

Thông qua việc thống kê, mô tả, phân tích các tham thoại trao, tham thoại đáp của các cặp thoại hỏi - trả lời, cầu khiến - hồi đáp của các nhân vật trong kịch Lưu Quang Vũ, đề tài của chúng tôi hướng đến mục đích bổ sung lý thuyết về ngôn ngữ kịch hiện đại (thuộc lý thuyết hội thoại, lý thuyết ngữ dụng học) và chỉ ra một số biểu hiện về phong cách nghệ thuật tác giả, nghệ thuật sử dụng ngôn từ của nhà văn trong sáng tác của mình, giúp ích trong giảng dạy và học tập về ngôn ngữ kịch.

2.2. Các phương pháp, thủ pháp nghiên cứu

Để thực hiện đề tài này, chúng tôi đã sử dụng các phương pháp chủ yếu: phương pháp phân tích diễn ngôn, phương pháp thống kê - phân loại, phương pháp miêu tả và một số thủ pháp khác.

2.3. Các kết quả chính và kết luận

Luận án là công trình nghiên cứu một cách toàn diện, hệ thống cặp thoại hỏi - trả lời, cầu khiến - hồi đáp trong kịch Lưu Quang Vũ trên các vấn đề chính sau đây:

- Cấu trúc và ngữ nghĩa của cặp thoại hỏi - trả lời, cầu khiến - hồi đáp trong kịch Lưu Quang Vũ: Các tham thoại trao chứa hành động hỏi, hành động cầu khiến

chiếm số lượng lớn trong kịch Lưu Quang Vũ. Bên cạnh hành động hỏi, hành động cầu khiến đứng độc lập, còn có loại gồm nhiều hành động đi kèm với hành động hỏi, hành động cầu khiến. Luận án đã phân tích chi tiết cấu trúc của biểu thức ngữ vi chứa hành động hỏi, hành động cầu khiến. Trong sự tương tác với tham thoại trao, tham thoại đáp chủ yếu chỉ có một hành động nhằm trả lời trực tiếp vào nội dung của hành động hỏi, hành động cầu khiến ở tham thoại trao. Ngữ nghĩa của các cặp thoại hỏi - trả lời, cầu khiến - hồi đáp thể hiện được khá đầy đủ các nội dung về thông tin cá nhân, thông tin về công việc, tư tưởng, quan điểm của đối tượng.

- Từ ngữ xưng hô trong kịch Lưu Quang Vũ rất phong phú, có đặc điểm riêng về số lượng, tính lịch sự, mức độ lịch sự trong cách sử dụng thành cặp tương tác của các nhân vật kịch khi tham gia hội thoại. Luận án đi sâu phân tích cách sử dụng từ ngữ xưng hô và thấy được sự đan xen các loại từ ngữ xưng hô trong mỗi cặp thoại, vấn đề thể hiện giới tính, thể hiện các mối quan hệ liên nhân qua từ ngữ xưng hô. Từ đó, nêu lên được sự khác biệt trong cách sử dụng từ ngữ xưng hô giữa cặp thoại hỏi - trả lời với cặp thoại cầu khiến - hồi đáp trong kịch Lưu Quang Vũ, giữa xưng hô của người Việt qua cặp thoại hỏi - trả lời, cầu khiến - hồi đáp trong khẩu ngữ và trong tác phẩm văn học.

- Cặp thoại hỏi - trả lời, cầu khiến - hồi đáp đóng vai trò quan trọng trong việc thể hiện: cao trào, kịch tính cho tác phẩm, tạo nên tính chất mở cho tác phẩm, gián tiếp thể hiện thái độ, quan điểm của nhà văn và niềm tin vào những điều tốt đẹp trong xã hội; tính lịch sự và các mức độ lịch sự của các nhân vật khi giao tiếp.

Nghệ An, ngày 20 tháng 12 năm 2016

NGƯỜI HƯỚNG DẪN	**NGHIÊN CỨU SINH**
GS.TS. Đỗ Thị Kim Liên	**Đàm Thị Ngọc Ngà**